

UDK: 1(091)+165.82+130.121 (575.1)

**ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARI TRANSFORMASIYASI HAMDA
KASB-HUNAR VA O'RTA MAXSUS TA'LIM TIZIMIDA INTEGRASIYA
JARAYONINING IJTIMOIIY-FALSAFIY TAHLILI**

Qo'chqorov Oybek G'ulomovich

Farg'ona davlat universiteti tadqiqotchisi

E-mail: oykuchkarov@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15733208>

Annotatsiya: Maqolada zamonaviy bozor munosabatlarining o'zgarishi va ularning kasbiy va o'rta maxsus ta'lim tizimidagi integratsiya jarayonlariga ta'siri ijtimoiy-falsafiy tahlil qilinadi. Globallashuv, raqamlashtirish va mehnat bozori talablarining o'zgarishi sharoitida ta'lim makonini rivojlantirishning asosiy tendentsiyalari ko'rib chiqiladi. Muallif ta'lim muassasalarini yangi ijtimoiy-iqtisodiy voqelikka moslashtirishning ahamiyatini, shuningdek, kasbiy ta'limni biznes muhiti va davlat tuzilmalari bilan birlashtirish zarurligini ta'kidlaydi. Talabalar o'rtasida yangi vakolatlarni shakllantirish, raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda uzluksiz ta'lim va ijtimoiy sheriklikning o'rni masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Kalit so'zlar: ijtimoiy falsafa, bozor munosabatlari, integratsiya, kasb-hunar ta'limi, o'rta maxsus ta'lim, raqamlashtirish, globallashuv, ijtimoiy sheriklik, vakolatlar, ta'limni o'zgartirish.

**СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ ТРАНСФОРМАЦИИ
СОВРЕМЕННЫХ РЫНОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ И ИНТЕГРАЦИОННОГО
ПРОЦЕССА В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО И СРЕДНЕГО
СПЕЦИАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Аннотация: В статье проводится социально-философский анализ трансформации современных рыночных отношений и их влияния на интеграционные процессы в системе профессионального и среднего специального образования. Рассматриваются ключевые тенденции развития образовательного пространства в условиях глобализации, цифровизации и изменяющихся требований рынка труда. Автор подчеркивает значимость адаптации образовательных институтов к новым социально-экономическим реалиям, а также необходимость интеграции профессионального образования с бизнес-средой и государственными структурами. Особое внимание уделяется вопросам формирования новых компетенций у студентов, роли непрерывного образования и социального партнёрства в подготовке конкурентоспособных специалистов.

Ключевые слова: социальная философия, рыночные отношения, интеграция, профессиональное образование, среднее специальное образование, цифровизация, глобализация, социальное партнёрство, компетенции, трансформация образования.

**SOCIAL AND PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE PROCESS OF
INTEGRATION IN THE SYSTEM OF MODERN MARKET RELATIONS
TRANSFORM AND VOCATIONAL AND SECONDARY SPECIAL EDUCATION**

Abstract: The article provides a socio-philosophical analysis of the transformation of modern market relations and their impact on integration processes in the system of vocational and secondary specialized education. The key trends in the development of the educational space in the context of globalization, digitalization and the changing demands of the labor market are considered. The author emphasizes the importance of adapting educational institutions to new

socio-economic realities, as well as the need to integrate vocational education with the business environment and government structures. Special attention is paid to the formation of new competencies among students, the role of continuing education and social partnership in the training of competitive specialists.

Keywords: social philosophy, market relations, integration, vocational education, secondary specialized education, digitalization, globalization, social partnership, competencies, education transformation.

KIRISH

Zamonaviy bozor munosabatlari globallashtirish jarayonlari, raqamlashtirish va texnologiyaning jadal rivojlanishi ta'siri ostida sezilarli o'zgarishlarga duch kelmoqda. Bunday sharoitda kasb-hunar va o'rta maxsus ta'lim tizimi yangi ijtimoiy-iqtisodiy voqelikka moslashishni talab qiladigan qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Yurgen Xabermas ta'kidlaganidek: "zamonaviy jamiyat tabaqalanish va integratsiya jarayonlari bilan ajralib turadi, bunda ta'lim sotsializatsiya va kasbiylashtirish mexanizmi sifatida asosiy rol o'ynaydi" [1].

Ushbu mavzuning global dolzarbligi to'rtinchi sanoat inqilobi (**Industry 4.0**) sharoitida raqobatbardosh inson kapitalini shakllantirish zarurati bilan bog'liq. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mehnat bozoridagi o'zgarishlarga tezda moslasha oladigan kasb-hunar ta'limi tizimlari jamiyatning ijtimoiy tuzilishining yuqori iqtisodiy barqarorligi va barqarorligini ta'minlaydi [2]. Evropa Ittifoqi mamlakatlarida "umr bo'yi o'rganish" (**Lifelong Learning**) kontseptsiasining faol rivojlanishi iqtisodiyotdagi o'zgarishlarga moslashuvchan javob berishga va turli ta'lim darajalarining integratsiyasini rivojlantirishga imkon beradi [3].

Muammoning mahalliy dolzarbligi mamlakatimiz iqtisodiyotining o'zgarishi bilan bog'liq bo'lib, u erda mutaxassislarni tayyorlashning yangi shakllarini talab qiladigan raqamli va innovatsion ishlab chiqarish modellariga o'tish mavjud. O'zbekistonda kasb-hunar ta'limi tizimini rivojlantirish strategiyasida "raqamli iqtisodiyotda ishlashga qodir kadrlar tayyorlash uchun ta'lim tashkilotlari, biznes va davlatning samarali hamkorligini ta'minlash" ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Biroq, haqiqiy amaliyotda ta'lim dasturlarining mazmuni va mehnat bozorining dolzarb ehtiyojlari o'rtasida tafovutlar mavjud bo'lib, ular falsafiy tushunishni va kasbiy ta'limni ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar bilan birlashtirishga tizimli yondashuvni talab qiladi. Shunday qilib, kasb-hunar va o'rta maxsus ta'lim tizimidagi zamonaviy bozor munosabatlari va integratsiya jarayonlarining o'zgarishini ijtimoiy-falsafiy tahlil qilish ushbu sohani rivojlantirishning asosiy tendentsiyalari, muammolari va istiqbollarini aniqlashga imkon beradi. Ushbu maqolada ta'limni o'zgaruvchan ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga moslashtirish mexanizmlari, ta'lim muassasalari va biznes hamjamiyati o'rtasidagi hamkorlikning roli, shuningdek, raqamli texnologiyalarning mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligiga ta'siri ko'rib chiqiladi.

Yangilanayotgan O'zbekistonda Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida ta'lim tizimida zamonaviy bozor sharoitlariga moslashish va ta'lim tizimining turli darajalarini birlashtirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. O'zbekistondagi islohotlarning xususiyatlariga, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, jumladan 2020 yildan boshlab mamlakatning oliy o'quv yurtlari bosqichma-bosqich Evropa kredit o'tkazish va to'plash tizimiga (ECTS) asoslangan kredit-modulli tizimga o'tmoqda, bu esa o'quv dasturlarining moslashuvchanligini va talabalar uchun fanlarni tanlash imkoniyatini beradi. O'qituvchilar maqomini oshirishga, davlatimiz rahbari o'qituvchilarni moddiy rag'batlantirish va ularning hayot

sifatini yaxshilash zarurligini ta'kidlab, ularsiz ta'lim islohotlarida natijalarga erishish mumkin emasligini ta'kidladi.

Maktab ta'limini rivojlantirishga, davlat tomondan qo'llab-quvvatlash orqali, maktablar faoliyatini takomillashtirish nafaqat xalq ta'limi vazirligi, balki barcha vazirlik va idoralar, hokimliklar, ilmiy tashkilotlar, ziyolilar va umuman keng jamoatchilikning vazifasi bo'lishi kerak.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning ta'kidlashicha: "Xalqimiz bizga eng aziz - bolalarga ishonadi. Bu juda katta mas'uliyat. Agar biz buni tushunish bilan maktabni isloh qilsak, kelajak uchun poydevor yaratamiz" [5.]. Shuningdek, "Barchamiz uchun ilm - fan, ta'lim, tarbiya rivojlanishning asosi, mamlakat va xalqning kuchini oshiradigan kuch ekanligi aniq" [6.]. O'zbekistonning zamonaviy mehnat bozori muammolariga samarali javob bera oladigan va yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashni ta'minlaydigan zamonaviy, integratsiyalashgan ta'lim tizimini yaratish istagidan dalolat beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Zamonaviy bozor munosabatlari va globallashuv jarayonlari kasb-hunar va o'rta maxsus ta'lim tizimiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ta'lim muassasalarini mehnat bozori bilan birlashtirish, o'quv dasturlarini iqtisodiyot ehtiyojlariga moslashtirish va ta'limni raqamlashtirish masalalari xalqaro va mahalliy ilmiy adabiyotlarda faol o'rganilmoqda. Ushbu sharh ushbu mavzu bo'yicha tadqiqotlarning asosiy nazariy yondashuvlari, tushunchalari va yo'nalishlarini ko'rib chiqadi.

- Bozor munosabatlari va ta'limni tahlil qilishning nazariy va uslubiy asoslariga, ijtimoiy-falsafiy kontekstdagi bozor munosabatlari bo'yicha tadqiqotlar iqtisodiy omillarning ijtimoiy tuzilmalarga, shu jumladan ta'lim sohasiga ta'sirini ta'kidlagan K.Marks, M.Veber, Y.Xabermas va boshqa mutafakkirlarning asarlariga asoslangan. Zamonaviy ilm-fan neoliberal siyosat sharoitida bozor iqtisodiyoti va ta'lim tizimining o'zaro bog'liqligi g'oyasini ko'rib chiqadi. Taniqli ijtimoiy nazariyotchi Devid Xarvi o'zining "Neoliberalizmning qisqacha tarixi" [7; 140-b.] kitobida neoliberal siyosatning jamiyatning turli jihatlariga, shu jumladan ta'limga ta'sirini o'rganadi. Uning ta'kidlashicha, neoliberalizm bozor mexanizmlari va xususilashtirishni targ'ib qilish orqali ta'lim tizimlarini sezilarli darajada o'zgartirib, ularni bozor munosabatlari ob'ektlariga aylantiradi. Bu ta'limni tijoratlashtirishga olib keladi, bu erda ta'lim muassasalari bozor tamoyillari asosida ishlay boshlaydi va talabalar ta'lim xizmatlarining iste'molchilari sifatida qaraladi. Xarvining ta'kidlashicha, bunday o'zgarishlar ta'limning ijtimoiy rolga putur etkazishi va ijtimoiy tengsizlikni kuchaytirishi mumkin.

Globallashuv jarayonlari va raqamli iqtisodiyotga o'tish kasbiy ta'limning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning asosiy elementi sifatida rolini kuchaytirishga yordam berdi. Jahon iqtisodiy forumining asoschisi va ijrochi raisi Klaus Shvab o'zining "To'rtinchi sanoat inqilobi" [8; 138-b.] kitobida globallashuv va raqamli iqtisodiyotga o'tishning jamiyatning turli jabhalariga, shu jumladan kasbiy ta'limga ta'sirini tahlil qiladi. Uning ta'kidlashicha, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va narsalar interneti kabi texnologiyalarning jadal rivojlanishi ishchilardan yangi ko'nikma va malakalarni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, kasbiy ta'lim ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning asosiy elementiga aylanib, tez o'zgaruvchan mehnat bozori sharoitlariga moslasha oladigan mutaxassislarni tayyorlashni ta'minlaydi. Manuel Kastels o'zining "Axborot davri: iqtisodiyot, jamiyat va madaniyat" [9; 609-b.] trilogiyasida axborot texnologiyalari ta'siri ostida jamiyatning o'zgarishini tahlil qiladi, xodimlarning malakasiga bo'lgan talablarning o'zgarishini va bilimlarni doimiy ravishda yangilash zarurligini ta'kidlaydi. Richard Sennet "Xarakterning korroziyasi" [10; 304-b.] kitobida moslashuvchan mehnat shakllarining shaxs va jamiyatga

ta'sirini ko'rib chiqadi, yangi ish sharoitlari kasbiy ko'nikmalarga qanday ta'sir qilishini va ishchilarni doimiy o'zgaruvchan talablarga moslashtirish zarurligini ta'kidlaydi. Sennett tadqiqotlari xodimlarning malakasiga bo'lgan talablarni o'zgartirishga va bilimlarni doimiy ravishda yangilash zarurligiga e'tibor qaratadi.

- Mehnat bozori va ta'lim tizimining integratsiyasiga, tadqiqotning markaziy yo'nalishlaridan biri bu kasbiy ta'limni mehnat bozorining o'zgaruvchan sharoitlariga moslashtirish muammosi. A.Brikmanning asarlarida ta'lim muassasalari va biznes o'rtasidagi hamkorlikning ahamiyati, shuningdek, bozor talablarini hisobga olgan holda ta'lim dasturlarini ishlab chiqish zarurligi ta'kidlangan. "O'z yo'lini topish" [11; 44-45-b.] maqolasida u Sibirda boshlang'ich va o'rta kasb-hunar ta'limini modernizatsiya qilishni ko'rib chiqadi, mutaxassislarni tayyorlash sifatini oshirish uchun ta'lim muassasalarini biznes muhiti bilan birlashtirishga e'tibor qaratadi. Ronald Barnett, ingliz oliy ta'lim tadqiqotchisi, universitet ta'limi tushunchalari va uning jamiyatdagi roli haqidagi asarlari bilan tanilgan [12; 169-b.]. Ularning asarlarida ta'lim muassasalari va biznes o'rtasidagi hamkorlikning ahamiyati, shuningdek, bozor talablarini hisobga olgan holda ta'lim dasturlarini ishlab chiqish zarurligi ta'kidlangan. Fanlarda raqamlashtirish sharoitida kadrlarni kasbiy tayyorlash masalalariga, xususan, Sergey Yuryevich Glazyevning "Kelajakka sakrash" [13; 768-b.] kitobida. Rossiya yangi texnologik va jahon iqtisodiy tuzilmalarida iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlarni ko'rib chiqadi, yangi sharoitlarda samarali ishlashga qodir mutaxassislarni tayyorlash uchun ta'lim tizimini moslashtirish zarurligini ta'kidlaydi, shuningdek bitiruvchilarning vakolatlari ish beruvchilar talablariga muvofiqligi muammosiga katta e'tibor qaratilmoqda. MDH mamlakatlarining strategik hujjatlarida ta'lim sohasini iqtisodiy jarayonlar bilan Dual ta'lim mexanizmlari va amaliyotga yo'naltirilgan dasturlar orqali birlashtirish muhimligi ta'kidlangan.

- Kasbiy ta'limning raqamlashtirish va innovatsion modellarini, kasb-hunar ta'limi sohasidagi zamonaviy tadqiqotlar raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning ta'lim jarayonlariga ta'siriga qaratilgan. Raqamli inqilob o'rganish usullarini o'zgartirib, ularni yanada moslashuvchan va shaxsiylashtirilgan qiladi. Jahon iqtisodiy forumi (**WEF, 2020**) tadqiqotlari mutaxassislarni yangi ish sharoitlariga tayyorlash zarurligini ta'kidlaydi, bunda moslashuvchan ko'nikmalar (yumshoq ko'nikmalar) texnik bilimlar kabi muhim bo'lib qoladi. Shu nuqtai nazardan, talabalarga to'rtinchi sanoat inqilobi sharoitida talab qilinadigan vakolatlarni o'zlashtirishga imkon beradigan "umr bo'yi o'rganish" (**Lifelong Learning**) va loyiha ta'limi tushunchalari alohida ahamiyatga ega.

- Bozor munosabatlarini o'zgartirishning ijtimoiy jihatlarini va ularning ta'limga ta'siri. Bozor munosabatlarining o'zgarishini ijtimoiy-falsafiy tahlil qilish, shuningdek, ijtimoiy adolat, ta'limning mavjudligi va raqamli tafovut masalalariga to'xtalib o'tadi. Jozef Stiglitz va Toma Piketti o'z asarlarida iqtisodiy jarayonlar natijasida yuzaga keladigan tengsizlik muammosiga, shu jumladan ta'lim kabi turli sohalarini tijoratlashtirishga e'tibor berishadi. Tom Piketti "XXI asrdagi kapital" [14; 592-b.] kitobida boylik va daromadlarni taqsimlashdagi tengsizlik dinamikasini tahlil qilib, davlat aralashuvsiz bozor kuchlari tengsizlikning kuchayishiga olib kelishi mumkinligini ta'kidlaydi. Piketlar faqat ta'lim sohasiga e'tibor qaratmasa-da, ta'limga notekis kirish iqtisodiy tengsizlikni kuchaytiradi, chunki ta'lim ijtimoiy-iqtisodiy harakatchanlikning asosiy omili hisoblanadi. Ushbu tadqiqotlar bilan tanishish ta'limni tijoratlashtirish jamiyatdagi tengsizlikning o'sishiga yordam beradigan mexanizmlarni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Ta'lim sohasini jadal tijoratlashtirish natijasida yuzaga keladigan tengsizlik xavfi muhokama qilinadi.

Shuni yodda tutish kerakki, ta'lim tizimida bozorning rolini kuchaytirish sifatli ta'lim olishda nomutanosibliklarga olib kelishi mumkin. Yangi davr tadqiqotlarda ijtimoiy zaif guruhlarini yangi ta'lim sharoitlariga moslashtirish muammosini, shuningdek mutaxassislarni tayyorlashda ishtirok etadigan biznes tuzilmalarida ijtimoiy javobgarlikni shakllantirish masalalarini ko'rib chiqadi.

Kasb-hunar ta'limi tizimidagi bozor munosabatlari va integratsiya jarayonlarining o'zgarishini ijtimoiy-falsafiy tahlil qilish ushbu soha dinamik o'zgarishlar holatida ekanligini ko'rsatadi. Asosiy tendentsiyalar ta'limning iqtisodiy jarayonlar bilan aloqasini kuchaytirish, o'quv dasturlarini raqamlashtirish, Dual ta'limni joriy etish va kelajakdagi mehnat bozori uchun zarur bo'lgan yangi vakolatlarni rivojlantirishdir. Biroq, bu jarayonlar ta'limni modernizatsiya qilishning ijtimoiy va falsafiy jihatlarini hisobga olgan holda kompleks yondashuvni talab qiladi. Keyingi tadqiqotlar bozor, davlat va ta'lim muassasalarining barqaror o'zaro ta'siri modellarini ishlab chiqishga, shuningdek globallashtirish va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tengsizligini kamaytirish bo'yicha echimlarni topishga qaratilgan bo'lishi kerak.

NATIJA VA MUHOKAMA

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ta'lim tizimining bozor munosabatlariga qo'shilishi bir qator qarama-qarshiliklar va qiyinchiliklar bilan birga keladi:

Ta'limni tijoratlashtirish. Ta'lim sohasining jadal bozor o'zgarishi uning tijoratlashuvining kuchayishiga olib keladi. Ijtimoiy zaif guruhlar uchun ta'limning mavjudligi pasaymoqda.

Raqamlashtirish va mehnat bozoriga moslashish. Raqamli texnologiyalarni rivojlantirish yangi kadrlar tayyorlash formatlarini talab qiladi. Tadqiqotchilar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar xodimlarning vakolatlarini doimiy ravishda yangilab turish zarurligini tasdiqlaydi.

Biznes va davlatning ijtimoiy javobgarligi. Ta'limda davlat-xususiy sheriklik zarurati. Mutaxassislarni tayyorlashda raqamli platformalarning rolini ta'kidlaydi.

Ijtimoiy zaif guruhlarini moslashtirish. Ijtimoiy zaif guruhlarini ta'lim muhitiga integratsiya qilish mexanizmlarini ko'rib chiqadi. Mavzu bo'yicha quydagi asosiy munozaralarni keltirib o'tamiz: Neoliberal ta'lim modeli, bunda ta'limning bozor modeli xavfini ta'kidlanadi. Badiiy adabiyotlarda bitiruvchilarning vakolatlari ish beruvchilar talablariga mos kelmasligi tahlil qilinadi. Raqamli transformatsiyaning ta'sirida raqamlashtirish o'rganishni shaxsiylashtirishini ta'kidlaydi. Castellsning axborot jamiyati sharoitida ishchilarga qo'yiladigan talablarning o'zgarishini qayd etadi.

Biznes va ta'limni birlashtirish. Munozara biznesning ta'lim dasturlarini shakllantirishdagi roli atrofida ko'rib chiqildi. Ish beruvchilarni qo'llab-quvvatlash amaliy tayyorgarlikni kengaytiradi. Ammo akademik darajani pasaytirish xavfi ortadi.

Global muammolar va mintaqaviy xususiyatlar. Raqamli iqtisodiyotga o'tish ta'lim standartlarini qayta ko'rib chiqishni talab qiladi.

O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot uchun kadrlar tayyorlashga e'tibor qaratilmoqda. Mavzu faol munozaralar mavzusi bo'lib qolmoqda. Zamonaviy tadqiqotlar ta'lim tizimining bozorga moslashishi va uning ijtimoiy funktsiyasi o'rtasida muvozanat zarurligini ta'kidlaydi.

XULOSA

Mavzuimiz doirasida quydagi ilmiy-nazariy xususiyatlarga ega xulosalarimiz bilan tanishtirmoqchimiz:

1. Zamonaviy kasb-hunar ta'limi tizimi tobora bozor munosabatlariga qo'shilib, uni tijoratlashtirishga olib keladi. Asosiy qarama-qarshilik - bu bozor mexanizmlarining ortib borayotgan ta'siri bilan ta'limning ijtimoiy mavjudligini saqlab qolish zarurati.

2. Vakolatlarni raqamlashtirish va o'zgartirish Iqtisodiyotdagi global o'zgarishlar ishchilarning vakolatlarini doimiy ravishda yangilashni talab qiladi. Asosiy muammo - ta'lim dasturlarini raqamli, moslashuvchanlik va shaxsiylashtirilgan yondashuvga moslashtirish.

3. Biznesning ijtimoiy javobgarligi Biznes tuzilmalari ta'lim jarayonida ishtirok etishi kerak, ammo ta'limni faqat bozor manfaatlariga bo'ysundirish xavfi saqlanib qolmoqda. Davlat, biznes va ta'lim muassasalari o'rtasida ko'p tomonlama muvofiqlashtirish muhimdir.

4. Ijtimoiy tengsizlik va zaif guruhlarning moslashuvi Neoliberal ta'lim modeli ta'lim tengsizligining kuchayishiga olib keladi. Zaif guruhlarni yangi sharoitlarga moslashtirishning maxsus mexanizmlari zarur.

Mavzuni ijtimoiy-falsafiy jihatdan tadqiq etishni yanada rivojlantirish bo'yicha quydagi taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish, biznes ishtirokida qo'shma ta'lim dasturlarini yaratish. Davlat buyurtmalari va biznes grantlari hisobidan talabalar va ta'lim muassasalarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash.

2. Ta'lim jarayonini raqamlashtirish, raqamli ta'lim platformalari va moslashuvchan ta'lim texnologiyalarini joriy etish. Raqamli iqtisodiyotda malaka oshirish dasturlarini ishlab chiqish.

3. Ta'lim olish imkoniyatidagi ijtimoiy tengsizlikni bartaraf etish. Ijtimoiy zaif guruhlar uchun teng imkoniyatlarni ta'minlash bo'yicha davlat choralari. Bepul ta'lim resurslari va dasturlarini yaratish.

4. Moslashuvchan ta'lim standartlarini ishlab chiqish, raqamli iqtisodiyot talablarini hisobga olgan holda ta'lim standartlarini yangilash. Dual ta'lim va uzluksiz ta'lim tizimini kengaytirish.

5. Bozor integratsiyasi va ta'lim samaradorligini baholash, bitiruvchilarning mehnat bozoriga moslashuvchanligini baholash ko'rsatkichlarini ishlab chiqish. Ta'limni tijoratlashtirishning uning mavjudligi va sifatiga ta'sirini monitoring qilish.

Zamonaviy kasb-hunar ta'limi tizimi bozor manfaatlari, ijtimoiy vazifalar va raqamli muammolar o'rtasidagi muvozanatni talab qiladi. Kelajakdagi mutaxassislarning vakolatlarini samarali shakllantirish uchun biznes, davlat va ta'lim muassasalarini birlashtirish zarur.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Habermas J. The Theory of Communicative Action. - Boston: Beacon Press, 1984. - P. 164.
2. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2020. / URL: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2020/>
3. European Commission. Education and Training Monitor 2023. / URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2d4c4524-8e68-11ee-8aa6-01aa75ed71a1/language-en>
4. <https://president.uz/oz/lists/view/6725>
5. <https://president.uz/ru/lists/view/5109>
6. <https://gubkin.uz/ru/sveden/1372/zbekiston-respublikasi-prezidenti-shavkat-mirziyevning-ituvchi-va-murabbiylar-kuniga-bagishlangan-tantanali-marosimdagi-nuti>
7. Дэвид Харви. Краткая история неолиберализма (Перевод: Наталья Брагина) - Москва: Поколение, 2007. - С. 140.
8. Шваб К. Четвертая промышленная революция - Москва: Эксмо, 2016. - С. 138.

9. Мануэль Кастельс Информационная эпоха: экономика, общество и культура (Перевод с английского под научной редакцией профессора О.И.Шкаратана) - Москва: ГУ ВШЭ, 2000. - С. 609.
10. Сеннет Р. Коррозия характера (Пер. с англ. В.И.Супруна.) - Новосибирск: Тренды, 2004. - С. 304.
11. Брикман А.В. В поисках своего пути : (о модернизации начального и среднего профессионального образования Сибири) // Аккредитация в образовании -2012г.,N 6. - С. 44-45.)
12. John Strain & Ronald Barnett. In John Strain, Ronald Barnett & Peter Jarvis, [Universities, ethics, and professions: debate and scrutiny](#). - New York: Routledge. 2009. - P. 169.
13. Глазьев Сергей. Рывок в будущее. Россия в новых технологическом и мирохозяйственных укладах. - Москва: Книжный мир, 2018. - С. 768.
14. Пикетти Томас. Капитал в XXI веке. - Москва: Ад Маргинек Пресс, 2015. - С. 592.